

Εκδήλωση εθνικής υποδομής Απολλωνίς

Υβριδική εκδήλωση

Τετάρτη 20 Οκτωβρίου, 15:30 - 17:30

Το Δίκτυο DARIAH-GR/ΔΥΑΣ

Παρασκευάς Ποτηρόπουλος, Ακαδημία Αθηνών,

Εθνικός συντονιστής Δικτύου DARIAH-GR/ΔΥΑΣ

Εκδήλωση Εθνικής Υποδομής ΑΠΟΛΛΩΝΙΣ, 20.10.2021

Το Δίκτυο Υποδομών για την Έρευνα στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες ΔΥΑΣ υλοποιεί τις δράσεις της ελληνικής ερευνητικής υποδομής DARIAH-GR για τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις τέχνες. Συγκροτήθηκε αρχές του 2009 στο πλαίσιο της αντίστοιχης ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για σύσταση Ευρωπαϊκής Ερευνητικής Υποδομής για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και τις Τέχνες DARIAH-EU, μιας από τις ευρωπαϊκές ερευνητικές υποδομές χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Το DARIAH EU απέκτησε τη νομική μορφή κοινοπραξίας που έχει σήμερα το 2014. Η Ελλάδα υπήρξε από τα 14 ιδρυτικά κράτη μέλη. Το ΔΥΑΣ αποτελεί το ελληνικό σκέλος της ευρωπαϊκής ερευνητικής υποδομής DARIAH-EU, στην οποία μετέχει με άμεσο τρόπο.

Η ευρωπαϊκή υποδομή δημιουργήθηκε με στόχο να συντονίσει τις εθνικές υποδομές, που συγκροτούνται στο πλαίσιό της, και να προάγει την έρευνα και τη διδασκαλία στις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις τέχνες με ψηφιακά μέσα, καθώς και τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Επιδιώκει να ενισχύει συνεργατικά σχήματα έρευνας με ψηφιακά εργαλεία ανοικτού κώδικα, να ενισχύει την εξωστρέφεια των ανθρωπιστικών επιστημών και των τεχνών, και να προσφέρει κοινές καλές πρακτικές ψηφιακής ανάπτυξης, κοινά πρότυπα, με υπολογιστικά σχήματα που μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΣΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

τους και να προσαρμόζονται στις εκάστοτε ανάγκες μεμονωμένων χρηστών αλλά και ιδρυμάτων.

Η ευρωπαϊκή υποδομή έχει 21 μέλη και αρκετούς συνεργαζόμενους φορείς, ενώ προωθεί διεθνείς και διεπιστημονικές συνεργασίες στην Ευρώπη, την Αμερική, την Αυστραλία.

Η ελληνική υποδομή, αποτελείται από ένα δίκτυο έξι ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων στις ανθρωπιστικές επιστήμες, τις τέχνες και την τεχνολογία της πληροφορικής.

Είναι η Ακαδημία Αθηνών ως συντονιστής του Δικτύου και Εθνικός Συντονιστής στο DARIAH-EU, το Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά» που συμμετέχει με τη Μονάδα Ψηφιακής Επιμέλειας του Ινστιτούτου Πληροφοριακών Συστημάτων, το ΕΚΠΑ με το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών του Μετσόβιου Πολυτεχνείου, η ΑΣΚΤ, και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας στην Κρήτη με το Εργαστήριο Πληροφοριακών Συστημάτων του Ινστιτούτου Πληροφορικής.

Οι δράσεις του δικτύου ΔΥΑΣ αναπτύσσονται με βάση το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης αλλά προσαρμόζονται στις τοπικές ανάγκες και διαθεσιμότητες. Είναι ένα δίκτυο ανθρώπων, ένα πλαίσιο πληροφορίας, γνώσης, πόρων, μεθόδων, εργαλείων και τεχνολογιών. Αφετηρία για την ανάπτυξη της ερευνητικής υποδομής και διαρκής επιδίωξη είναι το τρίπτυχο Περιεχόμενο - Εργαλεία – Κοινότητα. Βασικός της στόχος είναι να παρασχεθεί στον ερευνητή των ανθρωπιστικών σπουδών υποστήριξη σε όλες τις φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας.

Τα μητρώα πόρων, ο θησαυρός των ανθρωπιστικών επιστημών και η οντολογία της ερευνητικής εργασίας αποτελούν τον κορμό του έργου που η ελληνική υποδομή διαθέτει στην επιστημονική κοινότητα και

συνεισφέρει στο DARIAH από το 2013, εργαλεία υποδομής που αναπτύσσονται δυναμικά και εξελίχθηκαν στο πλαίσιο της υποδομής ΑΠΟΛΛΩΝΙΣ, όπως: ORCAH Ανοικτή Κοινότητα Ερευνητών Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών, Οντολογία ερευνητικής εργασίας NeMO, Μητρώο λογισμικών υπηρεσιών, το Σύστημα Τεκμηρίωσης και Διαχείρισης Μουσειακών Αντικειμένων SYNTHESIS, Σύστημα Διαχείρισης Θησαυρών TheMaS κ.λπ. Η υποστήριξη του κύκλου ζωής των δεδομένων των ανθρωπιστικών επιστημών με τη δημιουργία συστημάτων και διαδικασιών συνάθροισης και ψηφιακής επιμέλειας συντελέστηκε στο πλαίσιο της Πράξης ΑΠΟΛΛΩΝΙΣ και δοκιμάστηκε εκτενώς και επιτυχώς με τη δημιουργία της θεματικής ψηφιακής μικροϋποδομής, για τη δεκαετία του 1940 μια πιλοτική δράση ενοποίησης αρχείων και εμπλουτισμού της πληροφορίας, για την οποία θα υπάρξει αναλυτική παρουσίαση στη συνέχεια.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής υποδομής, η ελληνική υποδομή συμμετέχει επίσης στα όργανα διοίκησης εκπροσωπούμενη εκ του καταστατικού στο ανώτατο όργανο, τη Γενική Συνέλευση των Εθνικών εκπροσώπων και την αντίστοιχη των εθνικών συντονιστών, μέσω της Ακαδημίας Αθηνών. Επιπλέον εκπροσωπείται στο Επιστημονικό Συμβούλιο και συμμετέχει σε όλο αυτό το διάστημα σε κεντρικά όργανα διοίκησης, όπως η Μικτή Επιτροπή Ερευνών (JRC), αλλά και σε λοιπές επιτροπές και ομάδες εργασίας.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται για τη συμμετοχή μας στην Ομάδα Εργασίας Thesaurus Maintenance Working Group, στην οποία το ΔΥΑΣ έχει τον πρωτεύοντα ρόλο: αφορά, τη δημιουργία και επιμέλεια ενός υπερκείμενου μεταθησαυρού για τις ανθρωπιστικές επιστήμες, του Backbone Thesaurus. Στόχος του είναι να ορίσει τις έννοιες ανώτατου επιπέδου (θέματα και

ιεραρχίες) που θα αποτελέσουν κοινή βάση για τη δόμηση θησαυρών σε μια προσπάθεια να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις για αντικειμενικότητα και διεπιστημονικότητα. Και για αυτή τη δράση θα υπάρξει αναλυτική παρουσίαση στο δεύτερο μέρος. Μεταξύ άλλων, θα μπορούσε τέλος, να αναφερθεί το Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μεθόδων και Πρακτικών (DiMPO), μία ακόμη Ομάδα Εργασίας με ελληνική ηγεσία, η οποία εκπόνησε μια μεγάλη ποσοτική έρευνα σχετικά με τις μεθόδους και πρακτικές από επιστήμονες των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών πανευρωπαϊκά.

Συμμετέχοντας σε ομάδες εργασίας (επιπλέον των προηγούμενων και σε Women Writers in History Working Group, Editorial Group DARIAH-EU Community Engagement Working Group), καθώς και η συνεισφορά σε πλατφόρμες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, όπως το PARTHENOS Training, ή το DH Course Registry) στην υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων για την εκπαίδευση στις ψηφιακές μεθόδους έρευνας, στη συγκρότηση ψηφιακών συλλογών και μεγάλων βάσεων διαχείρισης δεδομένων, στη δημιουργία και χρήση εργαλείων για τη διαχείριση και επανάχρηση της πληροφορίας, η εθνική υποδομή συνεισφέρει στην πρόσβαση σε δεδομένα, ορολογία, λογισμικό ανοιχτής πρόσβασης, διαλειτουργικά συστήματα και δεδομένα για τη συγκρότηση ενιαίου πληροφοριακού χώρου στις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις τέχνες.

Η λειτουργία της υποδομής και η συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Υποδομή αναδεικνύουν τον κομβικό της ρόλο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του τρόπου εργασίας στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες, συνδέοντας την κοινότητα των ανθρωπιστικών επιστημών και των τεχνών με τις τεχνολογικές εξελίξεις και προβάλλοντας τις αρχές της διαλειτουργικότητας, των Ανοικτών Δεδομένων και της Ανοικτής

Επιστήμης. Από το 2013 προωθεί την ανάπτυξη της έρευνας και τη διάχυση των αποτελεσμάτων της στο ελληνικό και ευρωπαϊκό περιβάλλον. Συμμετέχει στο ευρύτερο ευρωπαϊκό οικοσύστημα υποδομών, σε μια σχέση ισότιμης αλληλεπίδρασης, με την πρόσβαση σε προηγμένη τεχνογνωσία από τη μια αλλά και την παραγωγή τεχνογνωσίας από την άλλη. Με αυτόν τον τρόπο όχι μόνο προβάλλεται η ελληνική επιστήμη, αναπτύσσεται η έρευνα και δημιουργούνται υποδομές, αλλά ταυτόχρονα προσελκύονται νέοι επιστήμονες, λειτουργώντας ως ανάχωμα στο brain drain που δοκιμάζει την ελληνική ερευνητική κοινότητα.

Η εθνική υποδομή, όπως και η ευρωπαϊκή, είναι ένας ζωντανός οργανισμός που οικοδομεί μια σχέση εμπιστοσύνης με την επιστημονική κοινότητα αναπτύσσοντας μαζί της ένα γόνιμο διάλογο. Δημιουργεί διεπιστημονικές συνεργασίες, αντλεί πόρους, διαχέει τη νέα αλλά και καθιστά προσβάσιμη την υπάρχουσα γνώση (περιεχόμενο και τεχνολογικά μέσα). Πολύ περισσότερο δίνει τη δυνατότητα διατύπωσης ερωτημάτων και διερεύνησης νέων θεμάτων απρόσφορων έως τώρα, αλλάζοντας τη λογική της ίδιας της έρευνας σε αρκετές περιπτώσεις.

Η βιωσιμότητα της εθνικής υποδομής για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες ως ζωντανού οργανισμού αποτελεί απαραίτητο όρο όχι μόνο για τη συντήρηση, την περαιτέρω ανάπτυξη των υπηρεσιών και των εργαλείων της, αλλά και για την περαιτέρω δημιουργική ανάπτυξη και τη διάχυσή της στην επιστημονική κοινότητα και την ευρύτερη κοινωνία.